

Josef Čapek

(23. března 1887 Hronov – 13.-15. duben 1945 v koncentračním táboře Bergen-Belsen)

- byl český malíř, spisovatel, fotograf, grafik a knižní ilustrátor.
- byl spoluzakladatel **Skupiny výtvarných umělců**, poté člen Spolku výtvarných umělců **Mánes**, s kterou se rozešel, aby pak působil ve skupině **Tvrdošíjných**
- jako **jevištní výtvarník** spolupracoval s Národním divadlem v Praze, Státním divadlem v Brně a s Městským divadlem na Vinohradech
- začínal jako redaktor **Národních listů**, později byl redaktorem a výtvarným kritikem v **Lidových novinách**. Mimo to působil jako redaktor v několika časopisech zabývajících se výtvarným uměním **Umělecký měsíčník**, **Volné směry**. Působil i jako **karikaturista**.

Narodil se v rodině lékaře Antonína Čapka a jeho manželky Boženy. Dětství strávil v lázeňském domě v Malých Svatoňovicích u Trutnova, spolu se starší sestrou Helenou a mladším bratrem Karlem. Roku 1890 se rodina přestěhovala do Úpice. Zde navštěvoval obecnou a měšťanskou školu. Tam však příliš nespíval, i když výtvarné nadání se mu nedalo upřít. Posléze chodil na německou dvouletou odbornou školu tkalcovskou ve Vrchlabí. Po jejím absolvování v roce 1903 pracoval rok jako dělník v úpické továrně F. M.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Oberländlera. Od podzimu 1904 začal žít už natrvalo v Praze, kde studoval na Uměleckoprůmyslové škole.

Nejprve psal **společně s bratrem Karlem**, své první krátké prózy shrnuli do dvou knížek: **Zářivé hlubiny** (1916) a **Krakonošova zahrada** (1918), ve které podle Jiřího Opelíka vytvořili „skutečně secesní literaturu“. V roce 1910 ve stejném duchu vznikla jejich první společná divadelní hra **Lásky hra osudná**.

Po absolutoriu na Uměleckoprůmyslové škole odjel do **Paříže**, kde navštěvoval **Academii Colarossi**, a samozřejmě i různé výstavy. V Trocadéru objevil umění přírodních národů, **domorodé umění Afriky a Oceánie**. Studium těchto uměleckých projevů a jeho teoretické zpracování bylo jeho první velkou samostatnou prací. V sochách přírodních národů objevil hodně podstatných prvků pro současnou uměleckou tvorbu i pro povahu umění vůbec. Čapek vycházel z pocézannovské francouzské malby, poměrně brzy začal tvořit pod

vlivem **kubismu**.

*V roce 1913 se prudce začala rozvíjet Josefova malířská tvorba. Přechod mezi krajinami z roku 1912 a kubistickými postavami z roku 1913 vyznačuje obraz **Novostavba**: s motivem městské periferie, komponované do pravého úhlu, s dominantou kandelábru s obloukovou lampou. Jeho vrcholným dílem z analytického období roku 1913 je **Ženský akt**: spojuje prvky analytického a syntetického kubismu. **Kubistické tvarosloví** využíval s volností a smyslem pro humor, nevyhýbal se ani **neobratností charakteristickým pro naivní umění**. V*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

březnu 1914 vystavil osm kubistických olejomalb na 45. výstavě SVU Mánes v Praze. 16. června 1917 v Berlíně vyšlo dvojčíslo časopisu Die Aktion věnované Josefu Čapkovi s reprodukcemi kreseb a původními otisky jeho linorytů. V březnu 1918 byla ve Weinertově umělecké a aukční síni otevřena výstava s názvem **A přece!** Výstava několika **Tvrdošijných**, kam přispěl 31 obrazy i Josef Čapek, který byl současně organizátorem výstavy. Roku 1919 se oženil se svou dlouholetou láskou Jarmilou rozenou Pospíšilovou; z manželství měl jednu dceru, Alenu. V roce 1920 vystavoval své obrazy **Piják**, **Kuřák v krajině** a **Muž se zavázanou rukou** na **druhé výstavě Tvrdošijných**. Jde o **plastické zjednodušené postavy ostrých tvarů ve skutečném prostoru**. Používal **výraznou konturu a prudké světelné kontrasty**. V roce 1921 vystavovali čtyři Tvrdošijní – Čapek, Hofman, Špála a Zrzavý v Berlíně a jiných německých městech. Představil zde své nové obrazy malované pod vlivem **civilismu** (např. Na obvodu města, Předměstské zahradnictví...). Kolem roku 1923 se začalo v jeho malířské tvorbě projevat **období „chlapů“**. V jeho obrazech v té době objevovali **Dva chlapi v lese**, **Dva muži ve dvoře**, **Dva trhani**, **Dva chlapi**, **Dva muži v krajině**... Maloval většinou žebračky, lůzu, postavy ze společenské spodiny vzbuzující podezření a strach. Hlavní výrazovým prostředkem se teď stala expresivní obrysová čára a magické světlo, které vytváří atmosféru tajemnosti a dramatického napětí. Barva svou symbolikou podtrhuje obsahové vyznění obrazu.

15. října 1924 byla otevřena jeho **první samostatná výstava**, která se konala v pražském Domě umělců jako **šestá výstava Tvrdošijných**.

Po nástupu Hitlera k moci, stejně jako jiní umělci, **reagoval na politickou situaci**. Publikoval v novinách kresby z cyklu **Ve stínu fašismu**.

Literární dílo

V roce 1914 spolu s bratrem přispěl do **Almanachu na rok 1914**. **Procházka**, **Událost** a **Vodní krajina** patří k **prvním kubistickým prózám** v české literatuře. Dokázal tak, jak moc u něj byla propojena tvorba výtvarná a literární. V dubnu 1914 dokončil **povídku Lélío**. V roce 1920 vydal svou sbírku **Nejskromnější umění**, do které shrnul **úvahy**, které publikoval v novinách v letech 1918 až 1920. Šlo o kombinaci poetického fejetonu s estetickou esejí.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Psal např. o vývěsních štítech drobných obchodníků, o staré pohovce, podobizně stařenky Rafaela Jörka...

Kolem roku 1928 se inspiroval především **dětským světem**, protože v této době jeho dcera Alena dorůstá do školních let. Zejména pro ni tak napsal a ilustroval knížku **Povídání o pejskovi a kočičce** (1929), nebo veselé povídání s dětmi, vydané až v roce 1954 v knize **Povídejme si, děti**. Alena ho inspirovala i k „přidané“ pohádce, která je součástí sbírky Karla Čapka Devatero pohádek (1932). V roce 1928 vyšla **sbírka jeho fejetonů**, které publikoval v posledních letech v Lidových novinách. Zabýval se obyčejnými náměty a vyjadřoval zde také otevřeně své politické přesvědčení, především vědomí nutnosti demokracie.

O dva roky později byla v nakladatelství Aventinum vydaná jeho povídka **Stín kapradiny** – **pytlácká balada v próze s kriminalistickou zápletkou, která hluboce souvisí s lidovou slovesností a je také výrazně hudební. Této knížce byla udělena státní cena.** V letech 1933–1937 psal **články a eseje**, např. **Co má člověk z umění** (1934), **Umění a život** (1935), **Frenesie hmoty** (1936). V těchto statích se projevoval jako hluboce vzdělaný kritik a teoretik. V roce 1936 však vyšla kniha **Kulhavý poutník** s **podtitulem Co jsem na světě uviděl. Jde o hluboce filozofické zamyšlení nad životem a světem, spor mezi Osobou a duší, ve které autor cituje ze Starého zákona, Platóna, sv. Augustina, Komenského, Shakespeara..., ale také z poezie a filozofie Dálného východu. Tato publikace je zároveň i polemikou s Karlem Čapkem, jehož beletristickou, čtenářsky přitažlivou literaturou Josef rád ironizoval a parodoval.** Po Kulhavém poutníku psal **aforismy**, které vyšly posmrtně v knize **Psáno do mraků** (1947). V roce 1938 vyšla jeho nejrozsáhlejší a významem nejdůležitější **knih o výtvarném umění: Umění přírodních národů**, do které shrnul své poznatky a úvahy o domorodém umění Afriky a jiných světadílů. Tato kniha byla psána pro široký okruh čtenářů, ale chtěla vyhovět i náročnějším odborným kritériím. Původ umění hledá autor v magii, náboženských obřadech, v prvotní bázi a v bojích o život.

Práce pro divadlo

3. února 1923 měla v Národním divadle v Praze premiéru hra bratří Čapků **Ze života hmyzu** (režie K. H. Hilar), 10. dubna v Městském divadle na

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Královských Vinohradech potom samostatná hra Josefa Čapka **Země mnoha jmen**. Jednalo se o utopii, která se zabývala smyslem a významem revoluce. Vyjadřovala Čapkovo upřímné přesvědčení, že tento „starý“ svět je jedinou realitou, kterou lidstvo má, a proto by jej mělo zlepšovat. Hra vznikla v konkrétní historické situaci, která se v ní odráží. Přestože drama postrádá lehkost, kterou vynikala společná díla bratří Čapku, ukazuje velký smysl pro scénicko-vizuální cítění a logiku alegorické fabulace. Je trochu těžkopádné, ale zato pocitově opravdové, až dojímavé.

Jako **jevištní výtvarník** Josef debutoval 25. ledna 1921 kostýmní výpravou ke hře R. U. R. Do roku 1932, kdy svou scénografickou tvorbu ukončil, vytvořil Josef Čapek celkem šestapadesát divadelních výprav.

Jeho výtvarná spolupráce s divadlem vyvrcholila v polovině 20. let. V letech 1923–1927 vytvářel na scéně spíše **reálná prostředí, moderně stylizovaná**.

12. dubna 1927 měla v pražském Národním divadle premiéru poslední společná hra bratří Čapků **Adam Stvořitel**. Šlo o **filozofickou alegorii**, která hledala odpověď na otázku po hodnotě světa, v němž žijeme. Čapci chápali vývoj lidstva jako jakýsi pohyb v kruhu, který v podstatě nepřináší nic nového a odmítali hledat naději lidstva v revoluci. Za jedinou správnou cestu považovali práci. Hra u diváků propadla.

Závěr života

1. září 1939 byl v Želivě u Humpolce zatčen gestapem a uvězněn. 9. září byl s dalšími vězni převezen do koncentračního tábora Dachau u Mnichova a odtud 26. září do Buchenwaldu, kde byl vězněn dva a půl roku. Od roku 1941 byl přidělen do malířské a písmomalířské dílny, kde maloval rodokmeny esesáků – např. spolu s Emilem Fillou.

26. června 1942 byl převezen do koncentračního tábora v Sachsenhausenu, kde znovu pracoval v malířské dílně. Tajně překládal anglickou, španělskou a norskou poezii a v prosinci 1942 vytvořil první rozsáhlou báseň Za bratrem Karlem a vytvářel drobné črty tužkou. V následujícím roce v básnění pokračoval, jeho díla kolovala v opisech. 25. února 1945 byl převezen do koncentračního tábora v Bergen-Belsenu, kde vypukla tyfová epidemie. Jeho tělo nedokázalo skvrnitý tyfus porazit. Podle některých svědectví byl ještě 13. dubna naživu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zemřel krátce před osvobozením. Datum jeho smrti ani jeho skutečný hrob neznáme, jeho symbolický hrob se nachází na Vyšehradském hřbitově v Praze.

V roce 1946 byly posmrtně vydány jeho **Básně z koncentračního tábora.**

Zajímavosti

- ✓ Autorství slova „robot“, které se s divadelní hrou R.U.R. rozšířilo po světě, je připisováno jeho bratru Josefu, který mu toto slovo poradil na návštěvě u otce v Trenčanských Teplicích. Karel Čapek původně uvažoval o slově „laboř“. Slovo robot je slovanského původu, vzniklo ze slovesa robotovat (pracovat).

✓ Podívejte se na životopisný film...

V roce 1989 byl uveden do kin jeho životopisný film **Člověk proti zkáze**, který režíroval Štěpán Skalský a Jaromír Pleskot. Hlavní postavu Karla Čapka zde ztvárnil Josef Abrhám, jeho bratra Josefa zde hrál František Řehák, Olgu Scheinpflugovou pak hrála Hana Maciuchová, postavu T. G. Masaryka si v něm zahrál Svatopluk Beneš.

- ✓ <http://www.pohadkar.cz/pohadka/povidani-o-pejskovi-a-kocicce/video/>

Fakta versus fikce

Bratři Čapkové mezi sebou udržovali **pěkný vztah**, ačkoliv Josef měl důvod na Karla žárlit. **Matka** měla Karla ze všech dětí nejraději, **zatímco Josefa odstrkovala a ponižovala**.

Studijní výsledky Josefa Čapka na tkalcovské škole byly tak špatné, že po jejím absolvování nepokračoval ve studiích, ale musel začít pracovat jako dělník.

Vyberte vhodná dokončení věty:

Josef Čapek...

- byl mladším bratrem Karla Čapka ANO NE
- všechna díla napsal ve spolupráci s Karlem ANO NE
- studoval grafiku ANO NE
- strávil několik měsíců ve Francii a Španělsku ANO NE
- odešel ze skupiny Tvrdošíjní do Skupiny výtvarných umělců ANO NE
- uplatnil v literární tvorbě schopnost výtvarného vidění ANO NE
- byl zatčen gestapem v den začátku druhé světové války ANO NE

Josef Čapek: Kontemplace/Kubistická krajina.

6. 2. 2013 18:25:54

Čapkův obraz se v Londýně prodal za necelých osm milionů korun

LELIO

(1917)

První kniha, kterou Josef Čapek napsal sám, vycházela z prožitku první světové války.

Toho dne nenastalo totiž ráno - je-li možno nazvat svítáním ledovou mlhu, pološero bez stínu a světla, ohavně zapáchající svítiplynem, nevyjasňující se a podobné polárnímu dnu - asi následkem nějaké větší poruchy v naší sluneční soustavě. Nepochybujeme o tom, že tento den špatně se začínal. A že trestanec, připravující se k útěku, mohl si k tomu zvoliti chvíli mnohem příhodnější, než je zrovna konec světa. Nemohl ovšem v odloučenosti žaláře ničeho takového předvídati. (...) Náš uprchlík přistál tedy po své vzdušné pouti na svobodné dlažbě města, a teprve zde bylo mu pozorovati, že ulice jsou šeré a zamořené syrovým chladem jako opuštěná šachta. A nejen to: všechna půda je pokryta slinou, ó jistě ne lidskou, poplivána hnusnou pěnou tak hustě, že nikde na vymřelých ulicích nebylo místa suchého a neslzkého, kam by mohla noha stoupnouti bez ošklivosti. Z mlžného nebe padala nepřetržitě krvavá prška, která mramorovala slinu dlažby nejšerednějšími obrazci trhaných žilek, a stromy, stížené prašivinou v podpaží větví, pučely boulemi morové hlízy, z nichž co chvíli se sypal černý drobtovitý pel, jakýsi pepř a šňupavý tabák pekla, neslibující ničeho dobrého. Zločinec, který v zavrženosti své cely tolikrát si přál zániku světa a představoval si jej pro svou potěchu nejhoršími obrazy vpravdě ďábelsky vymyšlenými, stanul v údivu nad takovým překonáním svých nejodvážnějších fantazií. Jeho cítění bylo dojata pustotou tak grandiózní, o jaké se mu nikdy nesnilo.

Zkráceno

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. Jaké pocity ve vás vyvolává tato ukázka?
2. Na které smysly text působí, které barvy sugeruje? Doložte svá tvrzení příklady.
3. Jaký je vztah zločince ke světu? Zdůvodněte.
4. Najděte v ukázce typické prvky pro expresionismus.

Referát: *Expresionismus ve výtvarném a slovesném umění.*

(1930)

Tato balada v próze líčí příběh dvou mladíků – pytláků, kteří zabijí hajného, jenž byl svědkem jejich pytláctví. Skrývají se v lese a na útěku před spravedlností se dopouští dalších zločinů.

Hrubě rachotí půda, drobíc se pod dusotem prudkým jako vítr, suché listí haraší, větve sviští, poddávající se bezohledně spádnému náporu. Chlapi se zarazili, zatajivše dech. Ho ho, útok pomsty, už a tak náhle? Rudova ruka se suně ke kapse s pistolí.

Vyrazila srna s kůzlem, jen poplašená zvěř; Vašku, mýlíš se, domnívaje se, že se na tebe a tvůj ranec šturmuje již útok mstitelů. Jakkoliv jste se lekli, až vám to v srdci hrklo, až se vám z toho krev v těle zastavila, jste to jen vy, z koho by v tomto lese mohl vycházeti strach, ačkoliv i to zbytečně. Než také i srna bez příčiny prchá skoky bláznivými, strachujíc se o sebe a o mládě, neboť nikdo, ba ani vy, nemíní jí v tomto lese nic zlého udělati. Patrně má les svou tajnou lásku:

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zamiloval se do úděsu, protože tuze se mu líbí otřásti se občas pod jiným dotekem, než je van větru, který, zachvívaje se mužskou rozkoší, roznáší do květných lůžek oplodňující pyl. Nuže, les se zatetelil pod přepadem strachu, vzdychnul a strnul, prožil křeč prchavé rozkoše, a nyní odpočívá nehnutě, nasycený ve své touze, blažený, němý a spokojený.

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Jakou roli hraje v ukázce les? Je jen pasivním prostředím, v němž se příběh odehrává? Zdůvodněte.*
2. *Vyznačte tu část textu, která je zdrojem dramatického napětí.*
3. *Jaké pocity mají oba mladíci? Jak se tento pocit promítá v přírodě? Zdůvodněte.*
4. *Jaká je role vypravěče v tomto textu? Jaký je jeho vztah k hrdinům?*
5. *Označte v ukázce básnické prostředky, které se podílejí na lyrizaci této prózy.*

2. ukázka ze závěru knihy:

Je po nich, řekli mužové, a tak by to nemělo být: vyhnuli se trestu.

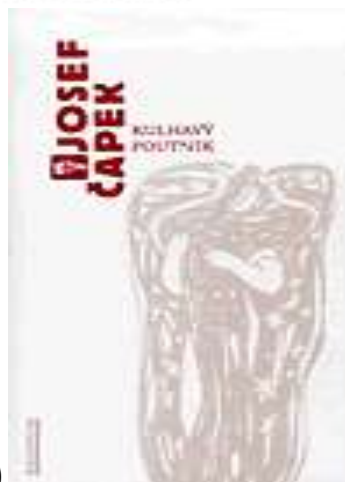
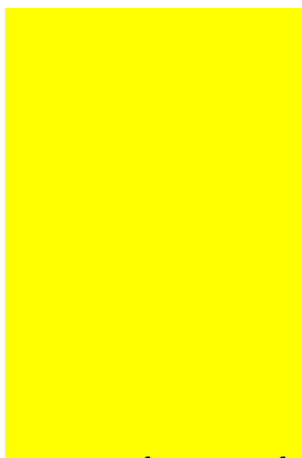
V osadách se rozkokrhali kohouti. - Bude pršet.

Začal podzim; spustil se dlouhý a sychravý déšť.

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Co se stalo s hlavními hrdiny?*
2. *Srovnejte závěr knihy s předchozí ukázkou. V čem je zvláštní?*
3. *Jak se k osudu mladíků staví vypravěč?*
4. *Proč tuto knihu řadíme do baladické prózy?*

Podívejte se na film Stín kapradiny, kterou podle knihy Josefa Čapka natočil v roce 1984 František Vlácil.

KULHAVÝ POUTNÍK (Co jsem na světě viděl)

(1936)

(...) Kdo to měl být, ten *Kulhavý poutník*? Abych to řekl co nejstručněji, znamenal mi člověka, který někam jde. Kohosi, kdo zajisté má někam namířeno, ale napadá trochu na jednu nohu, a tak ovšem není rázným chodcem. Ta nachromlá noha, snad si to někdy v mládí zavinil z vlastní nezbednosti sám, když neprozřetelně lezl někam, kde není dosti jisto a pevně, a odnesl si z toho pak pro život takovou památku; nebo mu to mohli způsobiti jiní, jejichž zlomyslnosti, surovosti nebo hlouposti se podařilo přeraziti na světě o jednu nohu víc, jak se přihází u dobytka, ba i u užitečného náradí. Nebo, ještě prostěji, je ta jeho kulhavost vadou už vrozenou, jenom organickým neduhem. A též i takto: řekněme si, že život i svět mu zůstali něco dlužni a on zase že zůstal něco dlužen jim, světu i životu: byla v jeho myšlení také zvláštní směsice skepse, vnitřního patosu, odporu i dobrodušné důvěry. I to je určitý druh chromosti.

Ale ta trocha kulhavosti mu nevádí, aby si, třeba napadaje, nešel svou cestou jako jiní lidé. Ba, jda o něco tíže a pomaleji než mnozí ostatní, někdy při tom více vidí a pozoruje a snad i o něco uvážlivěji si povšimne všelikých setkání. Občas se pozastaví, když se ta kratší noha malinko či více připomene: usedá třeba u příkopu, což je docela dobré místo k zastávce, neboť příkop je vždycky tak trochu průměrem světa a života, nebo se posadí do stínu pod velikým stromem, jehož listí se třpytí a šepotá dolů k zemi, do šíra kraje i vzhůru k velkoduchému blankytu, a zde tedy odpočívá, aby nespěl příliš kvapně, aby si pooddechl a přitom se porozhlédl. Tu, nabíraje na silách i na vděčně odevzdaném poklidu, nazírá úkazy veliké, jako jsou nebesa a dálky, a současně velmi drobné, jako je třeba pták anebo jen motýl. Takto tedy tou kratší, méně

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

hybnou nohou, kterou je při své pouti životem postižen, bylo mu zase něco přidáno: jako tu svou kratší nohu, tak zase i některé věci života a světa pocítuje o něco připomínavěji a silněji.

(...)

Nic plátno, žádnými lacinými vtipy svou fabulační nemohoucnost nezakryji. Poutník, co ho znám, pokulhával svou cestou a do žádných takových komplikací nevstoupil. Zhola nic takového mimořádného se s ním za ta léta nedělo. Jak potom neváhat a se neostýchat? Opravdu nebylo při něm nic tak románově dobrodružného a senzačního, čím bych mohl beletristicky navnaditi čtenáře. - Je mi už souzeno, abych s prázdným prutem seděl nad hladinami a nepřinesl domů té nejvzácnější kořisti.

(...)

To tedy je mládí toužnosti, snivosti a také světobolu. Mládí romantické. A jaké že ještě jest mládí? Mládí je také smělým trubačem revolucí; jeho polnice zvučí útočností dobyvatelských nástupů. Nese v sobě své prudké puzení po změně věcí, své novatérství a reformátorství, aby popohnalo dějiny a smetlo omyly otců. Vždycky jsou, u kterých se vzpoura obrací v tvořivý čin, ať už pak u těch mnohých, kteří na více nestačí, se zvrací v pouhou nenávist. Budiž; mládí však nikdy nemá být lhostejné, a řekl bych, že má ve svém dobyvatelském nástupu vždycky pravdu. Potřebuje jí; mládí chce se celé odevzdati pravdě, nabídnouti se jí tak vášnivě, že ji ani nezkoumá. A jeho osudem zároveň je, že nikdy nemá pravdy celé; proto nastupující generace přicházejí ji vždycky rozkotati svou pravdou novou, zase neúplnou a pro to budoucnější mládí znovu neplatnou. Údělem mládí je, aby majíc pravdu vždycky se ve své pýše mýlilo; aby bylo zase mládím poráženo. Je zpupné, protože si na své štěstí není toho vědomo, jak mnoho má zranitelných míst.

(...)

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PSÁNO DO MRAKŮ

(1936-1939, knižně 1947)

(...)

Kniha, která je něčím jiným, než měla být. Myšleno subjektivně, dále zájem malířův o věci života a světa, potřeba ujistiti se, že tento život a svět je spíše dobrý než špatný, aby mohl milovati to, co podává a tlumočí. Ale kniha stala se obrazem toho, co všechno se na událostech do mysli tlačilo: otázky dočista subjektivní, všelidské, národní. — Psáno do mraků, to není totéž jako rýti do bronzu. Dramatický sled věcí, které vnikaly do celkem prostého, jednoznačného přemýšlení. Ze svědectví o osobě stala se svědectvím časů; přišla do ní složka dramatická a vlastně dějová: úzce, osobně soustředěné přemýšlení pod nárazem událostí nutně se odpoutalo od svého subjektivního i odbornického plánu a stalo se výrazem trýzně i hledáním pravdy obecnější, vůči níž vše osobní i odborné je malé, podružnější, ustupuje a podléhá.

(...)

Nechť nemyslím jen ve slovech!

(...)

Proč maluji, proč píšu? - Abych si ulevil.

Nemám čas ani drzost vyrábět umění. Propadám se životem, jsem oslněn životem, smrdím životem, jsem okouzlen životem, drcen, utahán, nechápu život, lpím na životě, hynu jím a sám sebou. Možno si jen ulevit, ne produkovat.

(...)

Že bych kdy věděl, co je život? nevím! Tolik individuálních existencí, a z nich sotva znám blíže jen tu svou! - Věčná vůle života je šťastná a tvrdá, pomíjivé individuální existence jsou křehčí, a tedy (třebas i nezjevně) až zoufalé. Lidé bývají ve svém životě a svým životem nešťastnější, než dovedou nebo chtějí vyslovit.

(...)

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Předváděti se. Skutečný umělec se nepředvádí: jest.

(...)

Radost z malých věcí, láska k malým věcem. - Ale ať dovedeš milovati také ty veliké!

(...)

Raději se mýlit stokrát, než jednou navždy, slepě sobělibě, beznadějně, nenapravitelně.

(...)

Kýč mluví k davu, umění k jedincům.

(...)

A dost. Život se nepíše; žije se.

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. Vyberte si některé z úvah a deníkových zápisů a uvažujte o nich.

Zkuste si vést nějaký čas obdobný deník. Bude váš zapisovatel také „kulhavým poutníkem“?